

**פרשת האזינו**

**"רבינו צעק בקול גדול...."**

דברים פרק לא

(טז) ויאמר ה' אל משה הנך שכב עם אבותיך וקם העם הזה ונגה אחרי אלהי נכר הארץ אשר הוא בא שמה בקרבנו ועובדי והפך את בריתי אשר כרתו אתו:  
 (יז) והנה אפי בו ביום ההוא ועובתים והסתרתני פני מהם והיה לאכל ומצאתו דעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא על פי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה:  
 (יח) ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלהים אחרים:

(יט) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדוה את בני ישראל שימיה בפייהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל:

(כ) כי אביאנו אל האדמה אשר נשבעתי לאבותינו זבת חלב ודבש ואכל ושבע ודשן ופנה אל אלהים אחרים ועבדום ונאצונו והפך את בריתי:

(כא) והיה כי תמצא אתו דעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי ודעו כי ידעתי את יצרו אשר הוא עשה היום בטרי אביאנו אל הארץ אשר נשבעתי:

(כב) ויכתב משה את השירה הזאת ביום ההוא וילמדוה את בני ישראל:

(ל) וידבר משה באוזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמם:

רש"י דברים פרק לא פסוק יט:

(יט) את השירה הזאת - (לקמן לב, א) האזינו השמים עד (לב, מג) וכפר אדמתו עמו:

ספרי דברים פיסקא שלג :

גדולה שירה זו שיש בה עמשי ויש בה לשעבר ויש בה לעתיד לבוא ויש בה בעולם הזה ויש בה לעולם הבא

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לא עמוד א:

במספי דשבתא מה היו אומרים? אמר רב עין בר רבא אמר רב: הזי"ו ל"ך. ואמר רב הנך בר רבא אמר רב: כדרך שהלוקים כאן - כך חלוקין בבית הכנסת.

רש"י מסכת ראש השנה דף לא עמוד א:

הזי"ו ל"ך - פרשת שירת האזינו חלוקים אותה לששה פרקים, הראשון - האזינו, השני - זכור ימות עולם, השלישי - ירכבהו על במותי ארץ, הרביעי - וירא ה' ויגאון.

הרב יואל בן-נון

מדוע נצרכה פרשת האזינו לאחר פרשות התוכחה?

בפרשת וילך, מבטיחה התורה על שירת האזינו: "כי לא תישכח מפני ודעו". אמנם המדרש דורש זאת על כל התורה, בעקבות התקבלה העולה מפרשת וילך בין שירת האזינו לבין התורה כולה; אך בדרך הפשוט - הבטיחה זו נאמרה על השירה דווקא מכאן המנהג (ששקע ועולם, וחבל) לומר את שירת האזינו בכל יום.

מפל מקום, אנו למדים מסאן שיש עניין מיוחד ללמוד את שירת האזינו בעל פה, עד שתהיה 'שומה בפיו'. כך שמעתי משמו של הרב שרגא פיגל פרוק מימין משת, כך- אחיו של הרב צבי פסח פרוק, שהיה רבה הראשי של ירושלים. כך הוא אמר לכתובים צעירים שיצאו להילחם במלחמת העולם השנייה במסגרת הבריגדה היהודית - הרי לנו סגולה של רב ירושלמי, לומר בכל יום את שירת האזינו.

### רמב"ן דברים פרק לב

והנה אין בשירה הזאת תנאי בתשובה ועבודה, רק היא שטר עזות שנעשה הרעות וגרבל, ושהוא יתברך יעשה בנו בתוכחות חימה, אבל לא ישבית זכרנו, וישוב ויתנתם ויפרע מן האויבים כחרבו הקשה והגדולה ותחוקת, ויכפר על חטאתנו למען שמו. אם כן, השירה הזאת הבטחה מבוארת בגאולה העתידה על כרחן של מינין. וכך הזכירו בספרי (האזינו מג), גדולה שירה זו שיש בה עכשיו ויש בה לשעבר ויש בה לעתיד לבוא ויש בה בעולם הזה ויש בה לעולם הבא. ולזה רמז הכתוב שאמר (פסוק מד) ויבא משה וידבר את כל דברי השירה הזאת באזני העם, הזכיר "כל" להגיד שהיא כוללת כל העתידות לבוא, ואם היא קטנה בדבור, כי ביאר להם ענינה הרבים: ואלו היתה השירה הזאת מכתב אחד מן החזונים בסופרים שהגיד מראשית אחרית כן, היה ראוי להאמין בה מפני שנתקיימו כל דבריה עד הנה לא נפל דבר אחד, ואם כן אבחנו נאמין ונצפה בכל לב לדברי האלהים מפני נביאן הנאמן בכל ביתו, אשר לא היה לפניו ואחריו כמותו, עליו השלום:

### נתיבות שלום

...ע"פ דברי הרמב"ן עיקר השירה היא ההבטחה והעדות על נצחיות הקשר בין הקב"ה לישראל, ועפ"ז מבואר אימרו וידבר משה באזינו כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תומם, דהיינו עד הנתיבות האחרונות של השירה. ...וזה ענין השירה הזאת שהיא שטר עזות כלשון הרמב"ן לגאולה העתידה ולנצחיותם של ישראל, מתוך שהקב"ה הוא נצחי וישראל הם העם הנבחר לחלק ונחלתו לנצח, וממילא מוכרח שגם עם ישראל הוא נצחי. ועל זה נאמר ואנכי אסתר אסתיר פני ביום ההוא, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת, שמעת הסתר פנים שנדמה כי ה' אבד ספרם ובעל סיכויים של ישראל, ועתה כתבו לכם ותחזיקו בשירה ההבטחה הזאת שעם ישראל הוא נצחי ומבטח בגאולה. וכך היה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות, וענתה השירה הזאת לפניו לעז, כי לא תשכח מפני זרעו, שמעת אשר תמצאן אותו רעות רבות וצרות שנדמה כי ה' אבד ספרים הם, אז וענתה השירה הזאת לפניו לעז שאצל ישראל אין מציאות כזו שהם אבודים, כי קיומם נצחי, והקב"ה אינו משליכם אף פעם מלפניו, ולא יתכן כי תשכח מפני זרעו, ומשום כך שירה זו היא הפרשה החשובה ביותר שבתורה, באשר היא מעידה על הנצחיות של כלל ישראל לאורך כל הדורות, וגדולה שירה זו שיש בה עכשיו ויש בה לשעבר ויש בה לעתיד לבוא, ויש בה בעולם הזה ויש בה לעולם הבא. וע"פ נקראת היא שירה, שהיא היא השירה המבטאת נאמנה את מעמדו של עם ישראל. השירה לנצחיותו של עם ישראל לביאת המשיח ולגאולה העתידה, וזוהי השירה הגדולה ביותר בתורה. ...והאמונה של השירה הזאת היא מקור החיזוק ליהודי, כשעומד בראש השנה ורואה איך שמפל קבלותיו בכל שנה לא נשאר כלום, ידע שגם בעת ואנכי הסתר אסתיר פני,

התשובה היא ועתה כתבו לכם את השירה הזאת, שהיא שירה להשי"ת בגלל  
ההבטחה האמורה בה שהקב"ה תמיד עם יהודי ובל ידה ממנו גדת, וכמו שהיה חזון  
תמיד מרן אדמו"ר בב"א זי"ע ששום אנהת של יהודי ושום תנועה של יהודי אינה  
תולכת לאיבוד, והוא לטור מסייעים אותו, אף אם לא רואים זאת, אבל יש לנו  
הבטחה שהקב"ה יגאל אותנו בכלל ובפרט, ויהודי צריך להאמין כי קץ שם לחושך  
ולבסוף יובילהו הקב"ה אל תיקונו.

זו שירתו של יהודי ואשר חייו כאשר הוא סמוך ובטוח בקשר הנצחי שלו לאביו  
שבשמים כי לא ידה ממנו גיד, שהצער הקשה ביותר ליהודי הוא כאשר גדמה לו  
שהוא מושלך מלפניו ית', כמאמר אל השליכני מלפניך, ואשר חייו הוא כאשר יודע  
ומרגיש שכל ידה ממנו גדת, רווחי כל תכליתם של השבתות והג'ט, שיהודי ירגיש בהם  
את השי"ת, שבהם מתכטלים כל המסכים המבדילים המסתירים מיהודי את התרגשה  
הזאת, והריחו מתחדש כבריית חדשה ושב להרגיש את השי"ת.  
.... וזו כל התכלית של הימים הנוראים, שיהודי יחזור שוב לשורשיו, וירגיש כי חלק  
ה' עמו יעקב אבל נחלונו בכללות ישראל ובפרטות.

### Rabbi Yosef Dov Soloveitchik – Kol Dodi Dofek

Eight years ago, in the midst of a night of the terrors of Majdanek, Treblinka, and Buchenwald; in a night of gas chambers and crematoria; in a night of total divine selfconcealment; in a night ruled by the devil of doubt and destruction who sought to sweep the Lover from her own tent into the Catholic Church; in a night of continuous searching for the Beloved — on that very night the Beloved appeared. The Almighty, who was hiding in His splendid sanctum, suddenly appeared and began to beckon at the tent of the Lover, who tossed and turned on her bed beset by convulsions and the agonies of hell. Because of the beating and knocking at the door of the mournful Lover, the State of Israel was born.

....Third, the Beloved also began to knock on the door of the tent of theology, and possibly this is the strongest beckoning. I have, on several occasions, emphasized in my remarks concerning the Land of Israel that the theological arguments of Christian theologians to the effect that the Holy One has taken away from the Community of Israel its rights to the Land of Israel, and that all of the biblical promises relating to Zion and Jerusalem now refer in an allegorical sense to Christianity and the Christian Church, were all publicly shown to be false, baseless contentions by the establishment of the State of Israel. One must have a broad familiarity with theological literature from the time of Justin Martyr down to the theologians of our own day to comprehend the full extent of this marvel by which the central axiom of Christian theology was

shattered. We should pay careful attention to the learned explanation of our Secretary of State, Mr. Dulles (who served as the deacon of an Episcopalian Church), to a Committee of the United States Senate that the Arabs hate the Jews because they killed the founder of their religion. This "explanation" possesses hidden and deep symbolic significance. I am not a psychiatrist and surely not a psychoanalyst, but I know how to study Talmud, and I remember well what our Rabbis of blessed memory said about Balaam: "from his blessings ... you may learn what was in his heart" (TB Sanhedrin 105b). Sometimes, when a person speaks too much, something of the truth slips out. When one of the Senators asked the Secretary of State, "Why do the Arabs hate the Jews?" he really wanted to answer, "Personally, I too, as a Christian, have no great love for them, because they killed our messiah and consequently forfeited their portion of Abraham's heritage." An angel sat in the throat of the Secretary, or a hook was put into it (as in the exegesis of the Rabbis of blessed memory on the phrase "and God put a word in Balaam's mouth" [Numbers 23:5, TB Sotah 10a], "[i.e.] he put a hook in his mouth"), and instead of saying, "Our Lord" and "for myself," he let other words slip out, the "Arabs" and "Mohammed." In his subconscious he was terrified of the "awful" fact that the Community of Israel rules over Zion and Jerusalem. I find satisfaction in reading about the State of Israel in the Catholic and Protestant newspapers. Despite themselves they must mention the name of Israel when they report the news of Zion and Jerusalem, which we possess. I always have a special sense of satisfaction when I read in the paper that Israel's reaction is not as yet known because today is Saturday and government offices are closed or when I read, on the eve of Passover, an item from the United Press that "Jews will sit down tonight to the seder table in the hope that the miracles of Egypt will return and recur today." Listen! My Beloved Knocks!

"אגף לדודי" (הרב חיים סבתו עמוד 19-21)

ארבעים יום של סליחות ותחנונים ששיאם יום"כ כנגד מה תיקונים קדמוניים? אמרו חכמים, והוכיחו דבריהם מן המקראות, שמנתיגת תורה ועד יום"כ היה משה בחר סיני ארבעים יום שלוש פעמים:

1: ד' סיון עד שבעה עשר בתמוז

ארבעים יום ראשונים קיבל משה תורה מסיון, כללותה ופרטותה. בסופם הוריד משה את הלוחות, ומצא את ישראל שעשו עגל זהב, ושיבר את הלוחות לעיניהם.

2: שמונה עשר בתמוז עד עשרים ושמונה באב

עלה והתחנן עליהם עוד ארבעים יום, ותראה לו המקום לכפר עליהם, וציווהו לפסול לוחות שניים.

3: עשרים ותשע באב עד יום הכיפורים

עוד עלה למרות ארבעים יום וששית לו תורה בשנית, ותפסיס המקום עם ישראל באהבה. וקבע אותו היום יום סליחה לדורות.

נמצא שארבעים ימי תחנונים שתיקנו לנו הקדמונים לסליחות ורחמים הם כנגד ארבעים יום אחרונים שעמד משה בהר סיני. ולכאורה יש לשאול: והרי ארבעים יום האמצעיים הם שהיו ימי התשובה על הטא העגל, ובסופם נתרצה להם המקום ואמר למשה לפסול לוחות שניים, ומדוע תיקנו דווקא כנגד הימים האחרונים? אלא שדייקו חכמים שעל הימים האחרונים נאמר: "ימים הראשונים" – מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון, אבל האמצעים כבעס.

ומכאן שיש שני שלבים בתשובה ובסליחה. בשלב הראשון האדם שוב על הטא ומתחנן שיכפר לו הפון עד שמתבדר על כך. אבל לא די לו לאדם בכך שחטאי כופר, ממשיך הוא ומבקש שתשוב לו האהבה הראשונה, ושלא יהיה מרוחק בגלל הטא. הראשונים הם ימי תחנונים שסופם סליחה, האחרונים ימי פיוס ואהבה. וכך נמצאו אמר דהמע"ה במזמור התשובה (תהילים נא').

בתחילה הוא אומר:

"קרב קרבי מעוני ומחטאתי טהרני... תחטאתי באונם ואאתר תפסטי ומשילג אלפני." ואח"כ הוא אומר:

"לב טהור בראיתי אליקים נרית לבון חדש בקרבי: אלהי משליכני אלפניך ורית קדושה אלי תקח מקוני: קשיפה לי שישון נשקף ורית נדיבה תסמכני."

דיד אינו מסתפק בבקשת מחילה על העון, אלא מבקש שהתחנה אהבת ה' אליו, ומתבטחים אפי' שעל כדי כך מרחק של תשובה.

כך כותב הרמב"ם בחלפות השובה פרק ז' הלכה ד':

"ואל ידמה אדם בעל תשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העוונות והחטאות שעשה, אין הדבר כן אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם."

ארבעים הימים המתחילים בר"ה אלול ונהגמים ביום הכיפורים לא נתקנו כנגד ימי מחילת הטא, אלא כנגד ימי הפיוס והאהבה, שבסופם תורו ישראל למעלתם בהר סיני לקבל לוחות שניים ברצון.

ישעיהו פרק כד: ז-ח

בְּרֵיעַ קַיִץ עֲבוּרֵיךָ וּבְרֵעֵי מֵימֵי אֲדָמָה: בְּשֹׁמֵר לֶפֶת הַסְּמֵרָה אֲנִי רֹגֵעַ מִלֵּךְ וּבְתֹסֵד  
עוֹלָם רִמְמִיד אֲמַר גֹּאֲלֶךָ ה'.

